

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Дутченко О.М., к.е.н., доц.

Белова І.В., к.е.н., доц.

Дутченко О.О.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ», Суми

У статті розглядається стан розвитку підприємств промисловості України. На основі таксономічного аналізу основних кількісних показників промисловості виявлено певні тенденції розвитку галузі. Проаналізовано вплив штучного боргу на ефективність діяльності підприємств промисловості.

Ключові слова: фінансовий результат, промисловість, штучний борг, таксономічний показник.

АНАЛИЗ ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Дутченко О.Н., к.э.н., доц.

Белова И.В., к.э.н., доц.

Дутченко Е.О.

ГВУЗ «Украинская академия банковского дела НБУ», Сумы

В статье рассматривается состояние развития предприятий промышленности Украины. На основании таксономического анализа основных количественных показателей промышленности определены тенденции развития отрасли. Проанализировано влияние искусственного долга на эффективность деятельности предприятий промышленности.

Ключевые слова: финансовый результат, промышленность, искусственный долг, таксономический показатель.

THE ANALYSIS TRENDS OF INDUSTRY'S DEVELOPMENT

Dutchenko O.N., Candidate of Economics, Assoc. Prof.

Belova I.V., Candidate of Economics, Assoc. Prof.

Dutchenko E.O., Teaching Assistant at the Department of Finance

Ukrainian Academy of Banking of the National Bank, Sumy

The development of industry's enterprises of the Ukraine is considered in the article. Founding on taxonomic analysis of the main industry's quantitative factors are determined trends of the development of branch. There is analyzed influence of the artificial debt on efficiency of activity of industry's enterprises.

Key words: financial result, industry, artificial debt, taxonomic factor

Актуальність проблеми.

В умовах нестабільності економіки, кризи платежів, виникнення інфляційних процесів у підприємств різних форм власності все частіше виникає потреба залучення додаткових коштів для здійснення господарської діяльності та отримання прибутку [3].

Найбільш поширеною формою залучення коштів є банківський кредит, який виступає джерелом поповнення короткострокових та довгострокових ресурсів підприємств та фінансування діяльності суб'єктів господарювання.

Сьогодні в економіці України існують значні обсяги зобов'язань суб'єктів господарювання перед банками. В результаті девальвації гривні зобов'язання в іноземній валюті збільшилися у своєму обсязі та потребують додаткових зусиль позичальника на їх погашення. Тим самим кредитування в іноземній валюті сформувало штучний борг, який в подальшому може збільшуватися, відповідно до можливого зростання курсів іноземних валют [7].

Тому, у сучасних економічних умовах функціонування суб'єктів господарювання зростає роль аналізу факторів впливу на ефективність діяльності підприємств та галузей економіки в цілому.

Аналіз останніх наукових досліджень. Основні методологічні підходи до вивчення даної проблеми висвітлені провідними вченими – економістами: І. Бланком [1], П. Друкером [2], В. Ковальовим [4], О. Стояною [8] та ін.

Разом з тим, нами аналізуються фактори, що впливають на фінансовий результат галузі, на прикладі промисловості.

Метою даного дослідження є виявлення сучасних тенденцій розвитку галузі та аналіз факторів впливу на фінансовий результат промисловості.

Виклад основного матеріалу. Провідною галуззю економіки України є промисловість, на яку припадає близько $\frac{1}{4}$ виробництва ВВП та близько 29 % усіх працюючих в Україні.

За період 2004 – 2007 р.р. спостерігався сталий розвиток промисловості, його частка у виробництві ВВП трималася на рівні 27,5 %. Але, починаючи з 2008 р. частка промисловості у виробництві ВВП почала зменшуватися. Значення показників економічного розвитку промисловості наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Показники по промисловості України за 2004 – 2009 р.р. [5]

Показники	Роки					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Кількість збиткових підприємств, %	38,7	37,8	35,8	34,6	40,4	41,5
Прибуток (збиток), млн. грн.	10721,0	17502,9	22630,1	29286,9	5542,5	-14192,5
Активи, млн. грн.	481082,7	531319,5	618907,1	772465,3	979319,5	1097498,0
Зобов'язання, млн. грн.	243578,5	268268,1	320567,3	409354,9	584390,1	686696,1
в т.ч. кредити, млн. грн.	24134,0	35923,0	51652,0	76547,0	122343,0	123831,0
- у національній валюті	12323,0	18669,0	25551,0	42498,0	48764,0	60603,0
- в іноземній валюті	11811,0	17254,0	26101,0	34049,0	73579,0	63228,0
ВВП, млн. грн.	345113,0	441452,0	544153,0	720731,0	948056,0	914720,0
Частка промисловості у ВВП, %	25,8	27,2	27,6	27,5	26,1	23,2

Для виявлення тенденцій розвитку підприємств промисловості, використовуючи таксономічний метод [6], проаналізуємо фінансові показники діяльності за період 2006 – 2009 р.р., розрахувавши таксономічний показник коефіцієнту розвитку галузі. Вихідними даними для оцінки динаміки розвитку галузі є коефіцієнти ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності.

Використовуючи статистичні дані розвитку промисловості [5], було отримано вихідні дані для розрахунку таксономічного показника коефіцієнту розвитку галузі, які представлено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Вихідні дані для розрахунку таксономічного показника рівня розвитку промисловості за 2006 – 2009 р.р.

Період	Коефіцієнт покриття	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Співвідношення короткострокових кредитів до власного капіталу	Частка довгострокових зобов'язань у валюті балансу	Знос основних засобів	Коефіцієнт оборотності запасів	Рентабельність власного капіталу	Рентабельність операційної діяльності	Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованостей	Співвідношення прибутку підприємств до збитку збиткових підприємств
2006	1,24	0,50	0,10	0,11	0,12	57,57	3,44	0,08	5,80	1,15	3,03
2007	1,30	0,47	0,11	0,13	0,14	57,95	3,44	0,08	5,80	1,07	3,20
2008	1,20	0,40	0,09	0,18	0,16	55,48	2,49	0,01	4,90	1,06	1,40
2009	1,12	0,37	0,07	0,15	0,16	60,08	1,62	-0,03	1,80	1,12	0,90

З використанням вищенаведених даних, було визначено таксономічний показник коефіцієнта розвитку галузі: 2006 р. – 0,73; 2007 р. – 0,52; 2008 р. –

0,38 та 2009 р. – 0,12. Ілюстрація динаміки коефіцієнта таксономії промисловості наведена на рис. 1.

Таксономічний показник, побудований на базі значної кількості показників діяльності промисловості синтетично характеризує зміну значень показників галузі. Динаміка коефіцієнта таксономії ілюструє тенденції змін стану розвитку галузі. Наближення коефіцієнта таксономії до одиниці свідчить про покращення стану розвитку галузі та навпаки, віддалення його значення від одиниці свідчить про погіршення фінансового стану.

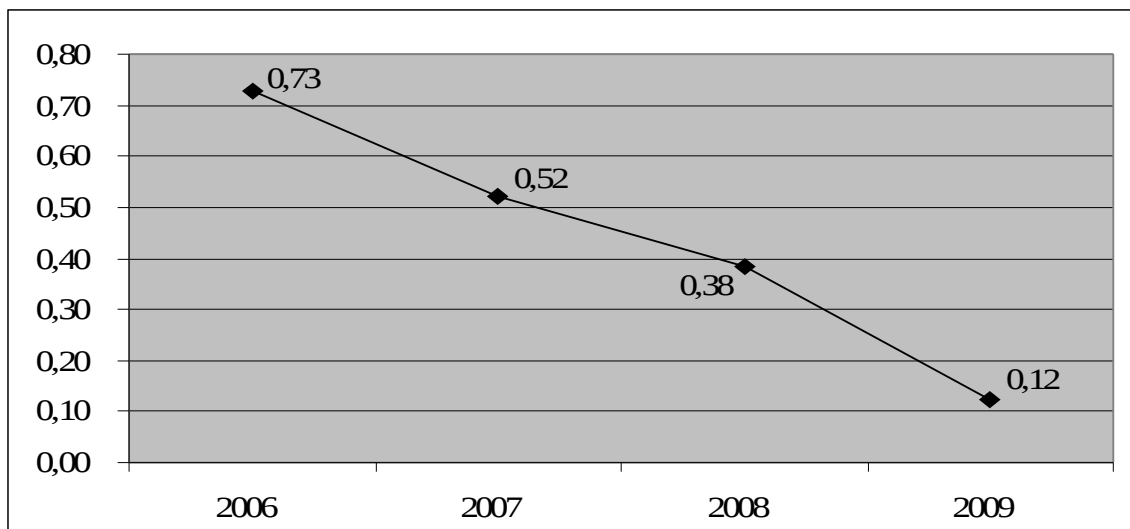

Рис. 1 – Динаміка коефіцієнтів таксономії промисловості за 2006 – 2009 р.р.

За аналізований період (2006 – 2009 р.р.) коефіцієнт таксономії промисловості знизився з 0,73 у 2006 р. до 0,12 у 2009 р. Це свідчить про погіршення стану розвитку галузі.

Для виявлення причин негативної тенденції розвитку галузі проаналізуємо фактори впливу на ефективність діяльності підприємств промисловості.

Дані табл. 1 свідчать, що в період 2004 – 2008 р.р. активи промисловості мали тенденцію до збільшення. Досить суттєвим є зростання обсягів кредитів, наданих у промисловість, в середньому на 150 %. Взагалі за аналізований період кредитний портфель промисловості збільшився в 5 разів. При цьому

темпи нарощення кредитних ресурсів в іноземній валюті значно перевищують темпи зростання обсягів кредитування в національній валюті (160 % на противагу 140 %). Так, у структурі кредитного портфелю промисловості кредити в іноземній валюті у 2008 р. займають 60 %.

В результаті, збільшення курсів іноземних валют (долар, євро) до гривні (табл. 3), що в середньому, станом на кінець 2009 р., становить 144,5 % – призвело до виникнення штучного боргу, спричиненого девальвацією гривні. Тому, аналізуючи спад розвитку промисловості актуальним вважаємо аналіз впливу девальвації гривні на фінансовий результат діяльності галузі.

Таблиця 3 – Курси іноземних валют за 2004 – 2009 р.р.

Показник	Роки					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Курс гривні до долара	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8
Курс гривні до євро	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9

Розрахунок суми штучного боргу проведемо за формулою (1):

$$\sum_{AD} = \sum_{OFE} - \frac{\sum_{OFE}}{K_E} \quad (1)$$

де \sum_{AD} – сума штучного боргу;

\sum_{OFE} – сума зобов'язань в іноземній валюті;

K_E – коефіцієнт зростання курсу гривні до іноземних валют.

Розрахована таким чином сума штучного боргу для підприємств промисловості у 2009 р. становить близько 19 472 млн. грн. Тобто, сума отриманих у 2009 р. збитків у сумі 14 192,5 млн. грн. не лише покрилась би, а й дозволила б мати позитивний фінансовий результат діяльності.

Проведений аналіз можна узагальнити наступним чином:

- у структурі зобов'язань підприємств промисловості більше 50 % належить валютним кредитам;

- при зменшенні курсу національної валюти до іноземних (девальвація гривні) значно збільшується ризик дефолту підприємств галузі.

Дані тенденції можна розцінювати як передумову кризової ситуації, яка призводить до збитковості галузі.

Висновки. Важливим напрямком підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання промисловості є вирішення проблем, пов'язаних з валютним кредитуванням. На нашу думку, необхідно відійти від валютного кредитування національної економіки. Це дозволить зменшити (ліквідувати) можливість виникнення штучного боргу для підприємств промисловості.

В подальшому, з урахуванням виявленого, необхідно розробляти методичні підходи та рекомендації щодо валютного кредитування суб'єктів господарювання галузей національної економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент : Учебный курс / И.А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
2. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер ; пер. з англ. – К. : Україна, 1994. – 319 с.
3. Дутченко, О.О. Вплив залученого іноземного капіталу на розвиток підприємств в галузевому та регіональному розрізі [Текст] / О.О. Дутченко // Економічний простір: збірник наукових праць. – № 37. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2010. – 325 с. – С. 45 – 54.
4. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент / В.В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 768с.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : [//www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

6. Саблина, Н.В. Использование метода таксономии для анализа внутренних ресурсов предприятия [Текст] / Н.В. Саблина, В.А. Теличко // Бизнес Информ – № 3. – 2009. – С. 78 – 82.
7. Сугоняко А. Необходимо решить проблему долларизации банковской системы [Электронный ресурс] / Украинский банковский портал – Режим доступа : http://banker.ua/bank_news/banks/2011/01/13/1180446312/
8. Финансовый менеджмент: теория и практика: Ф59 Учебник / Под ред. Е. С. Стояновой. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд-во "Перспектива", 2003. – 656 с.

Дутченко, О.М. Аналіз тенденцій розвитку промисловості України [Текст] / О.М. Дутченко, І.В. Бєлова, О.О. Дутченко // Бізнес Інформ. – 2011. – № 4 (397). – С. 41 – 43.